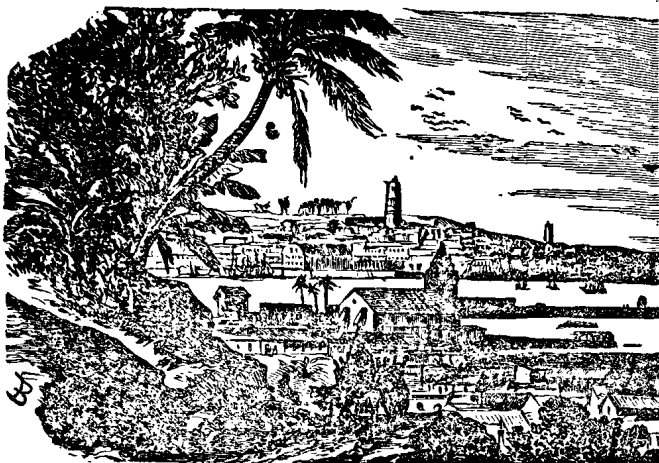
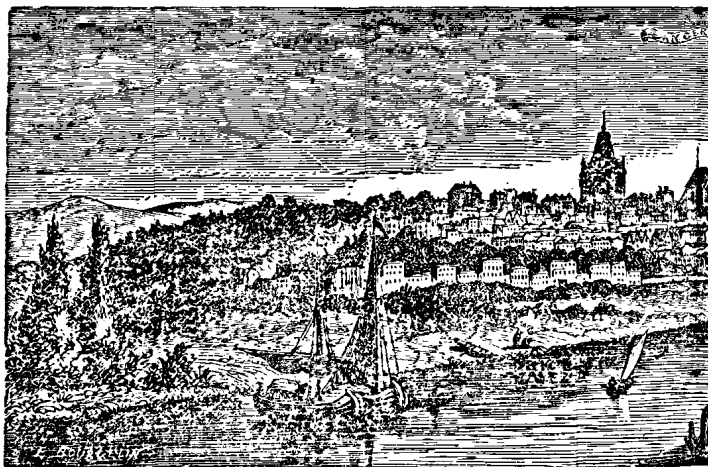

ԱՎԱՆԱ

Գուպա կղզին ընդ իրեանց մէջ ամենէն մեծն է, որ արժանապէս Մարգարիտ Անկիլեանց կը կոչուի։ Այս կղզին առջի անգամ զրտնոյն Գոլումպոս եղած է 1493ին, որուն տիրելով ապա Սպանիացիք՝ բոլոր բնակիչը սրէ անցուցին։ Ամբողջ կղզւոյն բնակիչը գրեթէ մէկ միլիոնն է, կէսն սպիտակ և միւս մասն սարուկք և աղատեալք։ Արեւմտեան կողմէն դէպ 'ի արեւելք կ'երկայնի պար մի անտառախիտ լեռանց, որոց մէջ բնտրիչոյ և թիզ-տէ-Դարգուիւնոյ 7,000 ոտնաչափ բարձր են, իսկ Բան-տէ-Կուսյապուն՝ որ հիւսիսային կողմը կ'ընկնայ, ունի 1,900 ոտք բարձրութիւն։ Ծովափունքն տափարակ են և ունին բազում նաւակայս։ ամեն կողմանէ մանր վտակներ կը թափին 'ի ծով։ Կլիմայն ջերմ է և առողջ քան ուրիշ կղզեացիք։ Կը բերէ առատ փայտ, շաքար, քաֆէ, ծխախոտ, բամբակ, գաղաղ և լեղակ։

Ա. Վ. Ա.

Ա. Ն. Ժ.

Գուպայի գլխաւոր քաղաքն է Ավանա, որուն պատկերը կը ներկայացնենք ընթերցողաց, որ կը բարձրանայ 'ի հիւսիսային ափունս կղզւոյն, հիւսիս-

ն Ա.

է Բ

այսին լայնութեան 23,9 աստիճանին տակ : Ունի սա անընդթ նաւամատոյց , ջրանցքով հաղորդեալ ծովուն հետ , ուրոյ երկայնքն գրեթէ կէս մղոն է ,

այնչափ նշանաւորը թէ ճարտարապետութեան մասին և թէ ամրութեան : Ունի շրջափակ մը ցլամարտից համար , համալսարան , կղերանոց և տնկաբա-

լայնքն 300 մեդր , իսկ խորութիւնն ութ կամ տասն բաղկալի . աւազան մ'է երկայնաձև , շրջապատեալ 'ի լեւրանց' պաշտպանելով զնա 'ի չորեք կուսէ' յամենայն հողմոց : Քաղաքը այս աւազանին արեւմտակողմը կառուցեալ է , տեսակ մը սարաւանդի վերայ . թէ սա և թէ ջրանցքն ամրացեալ են դժուար բերդերով և բազմաթիւ պատնէշիւք որ կը ձգին ընդ երկայնութիւն ա-

փանց ջրանցքին :

Ալանայի տուներն միայարկ են , փողոցներն անձուկ և օձապտոյտ , և քաղաքատակ չըլլալուն՝ անձրեային եղանակաց մէջ ցեխոտ ու շաղախոտ : Շէնքերն՝ ինչպէս քաղաքապետին ապարանքն , ծովակալին պալատըն , պինարանն և ուրիշ շինութիւնք՝ չեն

նութեան ճոխ պարտէզ։ Եկեղեցեաց մէջ ոմանք գեղեցիկաչէն են, ինչպէս մայր եկեղեցին, որ երեսիլ է իր եղական ճարտարապետութեամբը։ Թուի թէ ճարտարապետն արեաղարձային տնկոյ բազմատեսակ զանազանութիւնքն իրեն օրինակ առած ըլլայ, և ըստ այնմ բազմաձև շինած գեկեղեցիքն։ Վասն զի թէպէտ չէ մեծաչէն, այլ գեղեցիկաչէն՝ ձևոց զանազանութեամբ։ Կայ այս եկեղեցւոյս մէջ Գրիստափոր Գորմազոսի մարմինը բրգաձև տապանի մէջ։

Ավանա չէ այնչափ յառաջադէմ՝ ի ձեռագործ արուեստս, եթէ ՚ի բաց առնուիք յիռզոյադի և փաթութեալ ծխատերևոյ գործարանքը։ Բայց վաճառականութիւնն շատ բարգաւաճ և օր քան զօր յառաջադիմելու վրայ է։ Իր գեղեցիկ կապտադոյն ծոփն միշտ լի է առաքաստաւոր ու շողմուղ նաւերով, ուր կը յաճախեն ամենայն ազգաց վաճառականական նաւերը։

Քաղաքին յըջակայ կողմանքն շատ զուարճալի են։ Որուն կանաչազարդ բլրոց վրայէն որ կողմն ալ դարձնենք աչքերնս՝ թէ քաղաքին և թէ ծոփուն վրայ, համատարած բնութեան հիանալի տեսարաններ կը բացուին առջևնիս։ Բոլոր հորիզոնն այդեստանեօք և արմաւենեօք զարդարուած է և անուշահոտութիւն մը կը բուրէ յամենուստ։

Զարմանալի զուարթութիւն մը կը զգայ ուղևորն երբ կը տեսնայ զՍվանա ՚ի հեռուստ։ Վասն զի իր գեղեցիկ կապոյտ ծոփն և անուշաբուր օդն և կանաչազարդ բլուրքն հիացմամբ կը ընուն նորա միտքը։ Հիացումը կը կրկնանապատկի յառաջելով ոտն առ ոտն։ Վասն զի քաղաքն ու ապառաժք աւելի ևս կը շքեղանան ՚ի տեսութիւն։ Բայց այս սփոփական ուրախութիւնը կը փոխուի յանկարծ յահարկութիւն, երբ հասնելով ծոցին բերանը՝ ուսկից պիտի անցնի, կը տեսնայ յաճմէ և յահեկէ պսակեալ ռմբաձիգ անօթներով։

Անժէր գաղղիական քաղաք մ'է, զոր Հռովմայեցիք Յուլիոմակոս կը կոչեն, և ապա Անդիկալիա անուանեցաւ։ Առաւ ՚ի Սաքսոնաց 464ին առաջնորդութեամբ Ոգոսթրի, և յետոյ ՚ի Թագաւորաց փրանկաց։ 845ին այրեցաւ ՚ի Նորմանտացւոց, և 1793ին մերձ յԱնժէր խորտակեցաւ Վանտէա, ցոյց ինքնուրէն հազար զօրաց բանակ մը։ Այս քաղաքը լի էր ժամանակաւ վանորէիւք և եկեղեցեօք։

Անժէր ամբիթէատրոնի ձև ունի, և երեք մաս կը բաժնուի։ Բուն քաղաքը՝ Մէնի ձախակողման ափանց վրայ է, մաս մի քաղաքին կողմաձև գետին մէջ, և երրորդ թաղ մը Տ'ուդրը կոչեցեալ, նոյնպէս գետին ձախակողմը։ Երբեմն ևս քաղաք կը կոչուէր սա, բայց այս օր հին քաղաքն միայն՝ որ է ՚ի ձախակողմն Մէնի, կրնայ մասամբ արժանաւ նոյն լանուան։ Վասն զի նորա կառնոց թաղերն գերազանց են չիւնուածոց գեղեցկութեամբ ու վայելչութեամբ։

Եթէ կայ քաղաքին մէջ նշանաւոր և հին յիշատակարան մը, Ս. Մարիտիսի եկեղեցին է, զօթացի ճարտարապետութեամբ։ Անժուայ դքսից հին դղեակն ՚ի սևաքարէ՝ ախուր երևոյթ մ'ունի, շինեալ Մէն գետին եզերքը։ Անժէր ունի զինուորական դաշտ մի, խալիսող գնտակաց, ճեմարան համալսարանական, թանգարան և գրատուն 30 հազար մատենիւք։ Քաղաքին մօտերը սևաքարի հարուստ հանք մը կայ։

Հօս ծնած են Մենաժ բազմահմուտ ստուգաբանն, Պէռնիէ բժիշկ և ճանապարհորդ անուանի, և Յովհաննէս Պոտէն այր իմաստուն։